

VETERAN
HUB

Принцип

ПРОСТІР
МОЖЛИВОСТЕЙ

Юридична
СОТНЯ

VETERANKA

ПОЛІТИКА ЩОДО ВЕТЕРАНІВ ТА ЇХ СІМЕЙ

Експертна версія ветеранської державної політики України

Жовтень 2023

Що є зараз?

- Розмите визначення статусу, не спрямоване на реінтеграцію та відновлення
- Потреби ветеранів недостатньо вивчені, а державна підтримка не задовольняє їх
- Імітація діяльності та віртуальні/ не підтверджені фінансуванням програми
- Патерналізм, який перетворює ветеранів на проблему
- Розрізнені, не об'єднані наскрізним принципом відомчі програми

Які наслідки можуть бути?

- Послаблює людський капітал
- Зростання недовіри та делегітимізацію інститутів влади
- Зростання суспільної напруженості
- Дублювання витрат
- Унеможлиблює якісну координацію при реалізації програм підтримки на державному та недержавному рівнях
- Призводить до розрізнених зусиль залучених стейкхолдерів, їх дублювання
- Може загрожувати не лише марнуванням ресурсів та часу, критично важливого для якісного повоєнного відновлення, але й посиленням соціальної напруги та нерівності

**Єдина наскрізна нова
державна політика
є рішенням**

Шлях ветерана – це шлях воїна, повернення до цивільного життя є його продовженням

670.458

Кількість ветеранів
станом на січень 2022

1.500.000 – 2.000.000

Учасників сил оборони
за експертною оцінкою

5.000.000

Кількість учасників бойових дій, членів їхніх сімей та сімей
погблих воїнів за даними Міністерства у справах ветеранів

З 2014 року в Україні статус **ветеран** отримують і ті, хто став на захист територіальної цілісності незалежної України (учасники бойових дій, учасники війни, особи з інвалідністю внаслідок війни). Це як кадрові військові, так і добровольці та військові, що несли службу за мобілізацією.

На що впливає політика щодо ветеранів та їх сімей

Національна безпека

- Війна триває
- Ветерани — основа ОР
- Ветеранські політики — посилення престижності військової професії

Соціально-економічний розвиток та відновлення людського капіталу

- Найбільші темпи депопуляції населення (1991 — 52 млн, 2023 — 32 млн)
- 4,5 млн — нестача трудових ресурсів
- \$ 255 млрд — оцінювані втрати людського капіталу
- Ветерани або повертаються до родин за кордон, або повертають родини з-за кордону

Формування сучасної української нації та історичної пам'яті

- Образ ветерана — основа модерної політичної нації
- Змінюється культурна парадигма української нації — від хлібороба-жертви до лицаря-воїна.

Ефективна державна політика щодо ветеранів та членів їхніх сімей

ВИЗНАННЯ

Єдина державна політика – задекларований, описаний, підтверджений реальними діями та фінансуванням підхід держави щодо визнання та підтримки ветеранів та їхніх сімей упродовж їх життя, який:

- Розкриває мету політики
- Фіксує ЦА
- Описує інструменти визначення потреб та механізми їх реалізації
- Визначає KPI

РОЗУМІННЯ

Дії

Завдання державної політики відверта комунікація з ЦА щодо доступних можливостей.

Сильна політика щодо ветеранів та їх сімей — складова безпеки та екзистенційного виживання нашої держави

Перша і ключова мета державної політики —

забезпечити виживання, посилення та модернізацію України

Складова 1

Висловити повагу та вдячність держави та її громадян за **захист** незалежності України, її людей, цінностей, укладу та територіальної цілісності

Складова 2

Забезпечити обороноздатність та безпеку держави

Складова 3

Дбати про добробут воїнів, їхніх сімей, посилити економічну стійкість держави

Принципи

1

Ветерани та їхні сім'ї – громадяни України та мають право на гідні послуги та підтримку від усіх надавачів

2

Держава повинна знати своїх ветеранів та їхні сім'ї, розуміти їх потреби

3

Увага на людину, а не статусі

4

Ветерани та їхні сім'ї – цінний людський капітал, а державна політика має уможливити їх реалізацію після служби

5

Превентивність, замість реактивності

6

Мережа підтримки упродовж життя

7

Гарантія визнання життєвого шляху

Варіанти досвіду інших країн

Версія 1

Ветерани – всі, хто служили у війську

Версія 2

Ветерани – ті, хто служили у війську в певний історичний період

Версія 3

Різні статуси ветерана для різних родів військ

Версія 4

Ветерани/ки – лише ті, хто служили у війську в умовах бойових дій

Мирний час

Воєнний, надзвичайний стан

Мирний час

Криза: потреба захисту інтересів держави

**Військова
служба**

Бойовий
досвід

Ветеран/ка

**Зникнення
безвісти**

Полон

**Смерть
на службі**

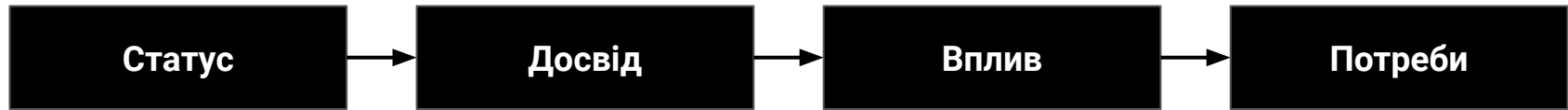
Не бойовий
досвід

Інший статус

Ветеран/ка – це особа, який/яка брав/брала безпосередню участь у бойових діях із захисту Батьківщини, а також на території інших держав, якщо це є частиною міжнародних зобов'язань України

Потребує аналізу та впровадження політики за схожою логікою

Пропонована логіка визначення статусів та їх наповнення

Підтримка має виходити з досвіду

100% ветеранів

Ветеран/ка

Підтримка, направлена на вплив бойового досвіду на добробут людини

+

x% ветеранів

ВПО

Підтримка направлена на вплив від переміщення в межах країни внаслідок війни

+

x% ветеранів

СЖО

Підтримка направлена на вихід людини зі складних життєвих обставин

+

x% ветеранів

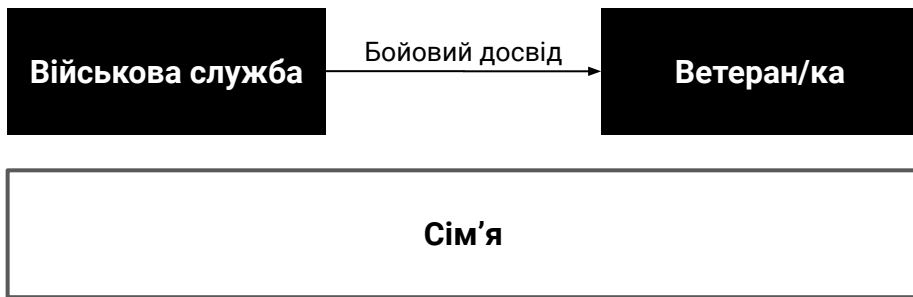
Особа з інвалідністю

Підтримка направлена на покращення функціональності, відповідно до стану здоров'я

Потреби ветеранів, що постають з іншого життєвого досвіду, повинні забезпечуватись відповідними статусами, а наявність статусу ветеран може призводити до привілеїв та пріоритетності в межах тих статусів.

Важливо! Ідентифікувати ветеранів наскрізно в системі соціальної політики, обліковувати наявність у людини множини статусів, фіксувати, яка підтримка була надана в межах якого статусу.

Воїни йдуть своїм шляхом самостійно, але не йдуть наодинці. **Дбаємо про сім'ї воїнів та ветеранів.**

Сім'ї ветеранів супроводжують їх на кожному етапі шляху, долають власні виклики та мають власні потреби, про які потрібно подбати

Сім'я є суб'єктом і бенефіціаром політики, а не її стейкхолдером.
Політика щодо ветеранів повинна вивчати, враховувати та адресувати потреби сімей, дбати про них та визнавати їх унікальний внесок.

Середовища реалізації політики

Мирний час

Воєнний, надзвичайний стан

Мирний час

Криза: потреба захисту інтересів держави

**Військова
служба**

Бойовий
досвід

Ветеран/ка

**Зникнення
безвісти**

Полон

Смерть

Військова служба

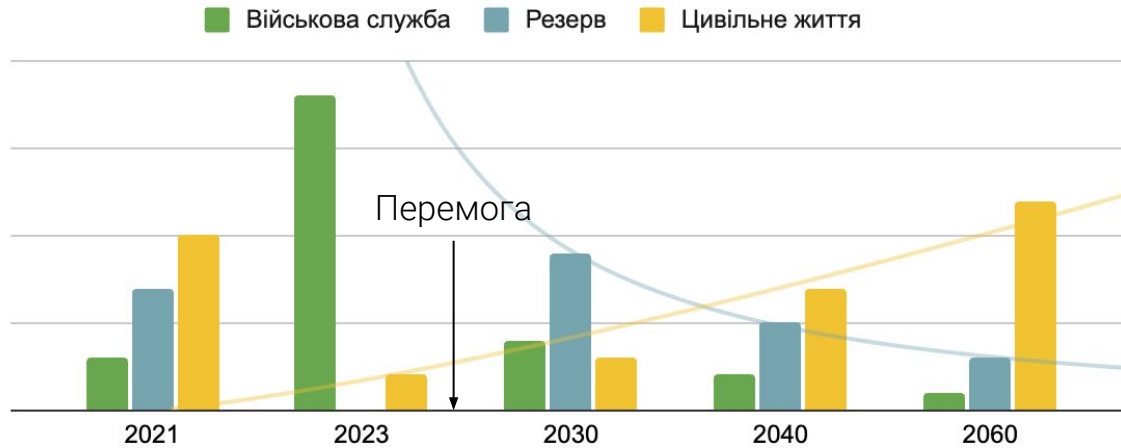
Резерв

Цивільне життя

Після отримання бойового досвіду ветерани продовжують свій шлях у різних середовищах

Ті, хто не придатні до служби:
вік, стан здоров'я, сімейні обставини

Шлях сучасного покоління ветеранів

До 2060 року основними середовищами реалізації політики щодо ветеранів та членів їх сімей ймовірно будуть резерв та цивільне життя

Дуже умовний розподіл, що ґрунтується на припущеннях про долю сучасних ветеранів за умови перемоги України в найближче десятиліття та неповторення бойових дій. За доступу до даних та прогнозів держави, прогностичний графік можна зробити більш точним.

Потреби

Потреби ветеранів у різних середовищах реалізації політики будуть різними і мають бути по-різному забезпечені

На кожному етапі життя люди мають різні потреби. Коли вони задоволені, людина має високий добробут.

Служба та війна суттєво впливають на добробут ветеранів та їх сімей упродовж усього життя.

Пріоритетна підтримка

Бойовий досвід

Кінець служби

Початок
цивільного
життя

Віднайдення
себе нового

Вчитись новому

Знайти нову
цивільну роботу

Вкорінення

Відновити
цивільний
капітал

Почуватись
добре
у цивільному
житті

Подбати
про здоров'я

Розуміти
подальший шлях

Мати час і ресурси
на відпочинок

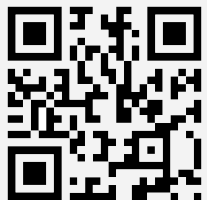
Оформити
юридичні аспекти
переходу

Мати куди і до кого
повертатись

Піклування
про себе

Знати про стан здоров'я
та дбати про нього

Подбати про психічне
здоров'я

Після завершення служби, воїнам буде потрібен час, щоб відбудувати власне життя. На різних етапах шляху важлива різна підтримка. Ми виділяємо кілька пріоритетів у перші 10 років після служби.

Ветерани, ветеранки, їхні сім'ї – різні люди

**Важливо вивчати
та враховувати їх досвід**

Архітектура системи

Держава

- Сформувати політику
- Забезпечити гарантії, базу та фінансування
- Визначити стандарти послуг
- Модернізувати інструменти надання послуг
- Розробити рамки для регіонів та громад

Громадський сектор

- Надати послуги та підхопити в кризі
- Вивчати досвід та інформувати політику
- Створювати додаткові можливості

Бізнес

- Створити середовище
- Будувати зв'язки
- Підтримати в розвитку

Громада

- Забезпечити надання послуг
- Організувати додаткову підтримку
- Надати зворотній зв'язок
- Принципи безбар'єрності
- Підготувати фахівців

Політика щодо ветеранів та їх сімей є складовою Стратегії безпеки й оборони

Державна політика щодо ветеранів та їх сімей
Віце-Прем'єр-міністр
Міністерство у справах ветеранів України

Кожне міністерство розробляє свій компонент на основі державної політики, враховує 3 середовища

Відбувається обмін інформацією для оновлення основної політики

Міноборони

МВС

Мінсоц

МОЗ

Мініюст

Мінвідновлення

Мінреінтеграції

Мінмолодьспорт

МОН

Мінкульт

Мінфін

Мінцифра

Мінекономіки

Державна політика щодо ветеранів та їх сімей

Віце-Прем'єр-міністр
Міністерство у справах ветеранів

Рамка для Регіонів

- Локалізація програм
- Розбудова інституційних спроможностей
- Реалізація стандартів безбар'єрності

Рамка для Громад

- Навчання фахівців

Рамка для бізнесу
та НУО

- Принципи роботи з ЦА
- Навчити фахівців
- Залучити до реалізації

Що далі?

Зафіксувати державну політику щодо ветеранів та їх сімей, як частину оборонної та безпекової політики держави

Задекларувати оновлену єдину державну політику з урахуванням потреб та процесів у житті ветеранів та їх сімей, інтересів і пріоритетів держави

Сформувати професійне, спроможне до її реалізації Міністерство у справах ветеранів з можливим розширенням повноважень міністра до Віце-Прем'єр міністра

Модернізація базового законодавства. Головне – оновити Закон про статус ветеранів та членів їх сімей.

Співнаправити розробку деталізованих політик щодо ветеранів у кожному з державних відомств

Залучити Міністерство оборони та Міністерство внутрішніх справ як ключових стейкхолдерів державної політики щодо ветеранів та їх сімей

Забезпечити спроможність до наскрізної ідентифікації ветеранів та їх сімей в усіх системах, вивчення їх досвіду і потреб та експертну розробку рішень щодо них

Привести у відповідність нормативну базу, оптимізувати підзаконні акти відповідно до затвердженої Стратегії та нового базового законодавства щодо ветеранів та членів їх сімей, членів родин загиблих

Алгоритм подальших адвокаційних дій

Крок 1

Діалог з ветеранами
«нічого для нас, без нас»

Крок 2

Консультації з державою
та експертами

Крок 3

Взаємодія з регіонами
та громадами

Крок 4

Залучити бізнес до
напрацювання спільних
рішень

Крок 5

Залучити партнерів
з НУО як розробників
та надавачів послуг

Крок 6

Деталізувати
пропозиції за кожним
напрямком добробуту

Політика щодо ветеранів та їх сімей —
про прозорість та відвертість

